

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 184/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen asunnottomien auttamisesta koronakriisin aikana

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Lohikosken /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 184/2020 vp:

Millaisin toimin hallitus pyrkii auttamaan ja suojelemaan Suomessa asunnottomuutta kokevia koronakriisin vaikutuksilta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvosto on todennut 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat valmiuslaissa (1552/2019) tarkoitetut poikkeusolot. COVID-19 epidemiassa on kyse vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavasta, hyvin laajalle levinneestä vaarallisesta tartuntataudista. Poikkeusoloilla ja tartuntataudin torjuntatoimilla on vaikutuksensa myös yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa eläviin henkilöihin, kuten asunnottomiin. Järjestämisvastuu heidän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluistaan on kunnilla.

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi kuntien peruspalveluita koskevan ohjeistuksen 20.3.2020. Ohjeessa todettiin, että kuntien on turvattava asiakkaiden oikeus saada tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yksilöllisiä tarpeita vastaavasti joitakin poikkeavia, tilanteen edellyttämiä järjestelyjä lukuun ottamatta. Valmiuslaista johtuvat toimet tai tartuntatautilaki eivät poista kunnan sosiaali- ja terveystalouden palveluita koskevaa järjestämisvastuuta. Järjestäjä ei siis voi lakkauttaa yksittäistään sosiaali- tai terveystalouden palvelua kokonaisuudessaan, vaan palvelut tulisi sopeuttaa käynnissä oleviin tartuntataudin torjuntatoimiin. Tarve palveluun arvioidaan viime kädessä jokaisen henkilön kohdalta erikseen siten, ettei kenenkään oikeus viimesijaiseen toimeentuloon ja huolenpitoon vaarannu.

Ohjeessa kuntia muistutettiin myös siitä, että sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteutettaessa on aina kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden edun toteutumiseen. Poikkeukselliset olot korostavat tätä tarvetta. Avun tarpeen kasvaessa helposti saavutettavia ohjaus- ja neuvontapalveluja on lisättävä, ottaen huomioon ihmisryhmät, joille etä- tai puhelinneuvonta ei ole mahdollista. Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelujen lisäksi erityisesti tilapäis- ja hätämajoituksen ja huolenpidon saatavuudesta niitä tarvitseville asiakasryhmille on huolehdittava ja lisättävä kapasiteettia tarvittaessa. Myös asunnottomille tarjottavilla päivätoiminnan palveluilla on mahdollista tavoittaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ja huolehtia heidän välttämättömien perustarpeidensa lisäksi myös tarpeellisen epidemiaan liittyvän ohjauksen ja neuvonnan saamisesta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 184/2020 vp

Ohjeen julkaisemisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö lähestyi viittä suurta kaupunkia ja selvitti kuntien tilanteen liittyen asunnottomien palveluihin. Saatujen vastausten perusteella kunnissa on tehty ennakointitoimenpiteitä kapasiteetin nostamiseksi. Paine palveluihin on alueellisesti erilainen. Pääkaupunkiseudulla lisääntyntä tarvetta on havaittu, mutta siihen on pystytty vastaamaan. Asunnottomien neuvomiseksi on tehty toimenpiteitä lisäämällä jalkautuvaa lähityötä ja yksiköt ovat varautuneet vähentämään toiminnassaan tartuntariskejä. Vaikka vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista on kunnilla, voivat ne toiminnassaan tehdä yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Ministeriö seuraa tarkasti tilanteen kehittymistä kunnissa ja on varautunut tarpeen mukaan antamaan lisää ohjeistusta palveluiden järjestämisestä.

Epidemian aiheuttamalla taloudellisella kriisillä tulee olemaan pitkäkestoisia vaikutuksia ihmisten hyvinvoinnille. Taloudellisten ongelmien sekä muun pahoinvoinnin syveneminen lisäävät myös riskiä asunnottomuuden lisääntymiselle. Osana ympäristöministeriön asunnottomuusohjelmaa tullaan jakamaan valtionavustuksia asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi ohjelmakaupungeille.

Helsingissä 14.4.2020

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru